

Kəlağayı – nənələrin gözəllik və ismət örpəyi

Hər il noyabrın 26-da ölkəmizdə Kəlağayı Günü qeyd olunur. Məlum olduğu kimi, UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin 2014-cü ilin həmin günündə keçirilən iclasında Azərbaycan qadın baş örtüyü “Kəlağayı simvolizmi və ənənəvi sənəti” adı ilə UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Repräsentativ Siyahısına daxil edilib.

Ötən günlərdə Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi, Mirvarid Dilləzi Poeziya Məclisi İctimai Birliyi və “Kəlağayı ev muzeyi”-nin təşkilatçılığı ilə Rəşid Behbudov adına Dövlət Mahni Teatrında növbəti möhtəşəm “Kəlağayı bayramı” düzənlənib. Zərif baş örtüyünün Azərbaycan mədəniyyətindəki yeri, milli kimlik və zəriflik simvolu kimi əhəmiyyəti bir daha geniş ictimaiyyətə təqdim olunub.

Bayram proqramı “Kəlağayı ev muzeyi”nin direktoru Güllü Eldar Tomarlıının əl işlərinin, rəssam Gülnarə Məmmədovanın rəsm əsərlərinin, keçmişdən bu günə yol gələn milli dəyər nümunələrimizin - sandıq, səhəng, cəhrə, nəhrə kimi məişət əşyalarının sərgisi ilə açılıb. Sərgidə həm ənənəvi ipəkçilik məktəbinə aid nümunələr, həm də müasir kəlağayı sənətinin yeni üslubları nümayiş etdirilib. Toxuculuq ənənəsinin canlı nümayişi – cəhrə vasitəsilə yun, pambıq və ipək liflərin burularaq ipə çevrilməsi tamaşaçılar tərəfindən böyük maraqla izlənilib. Bu təqdimat xalq sənətinin unudulmaqda olan incəliklərinin yenidən yaddaşlara qaytarılması baxımından xüsusi önəm daşıyıb.

Xatırlanıb ki, Qədim İpək yolu ab-havası ilə nəfəs alan bölgələrimizdə, xüsusilə də kəlağayının məskəni sayılan İsmayilli rayonunun Basqal kəndində bu sənət geniş yayılıb. Əsrimizin əvvəllərində burada ayrıca fabrik də işə salınıb və yeni nəsil sənətcilərin sayəsində qədim baş örtüyü sanki 2-ci həyatını yaşamağa başlayıb. Ünlü modelyer və dizayner – Əməkdar incəsənət xadimi Fəxryyə Xələfova dəfələrlə öz geyim kolleksiyasında kəlağaydan istifadə edib. Bir neçə il əvvəl Avropa Azərbaycan Cəmiyyəti tərəfindən Parisdə azərbaycanlı dizayner Mənzər Hacıyevanın “Kəlağayı” butikini təşkil olunub. Şair Güllü Eldar Tomarlıının “Kəlağayı ev muzeyi” zənginliyi ilə seçilib.

Bu satışların müəllifi də Köhnə Əhmədliyəki həmin muzeyi ziyarət edib, nadir eksponatlarla, özünəməxsus “kəlağayı ədəbiyyatı” ilə yaxından tanış olub. Güllü xanımın söhbətimizdə onun dediyi sözlər yadımdan çıxmır: “Kəlağayıya el-oba rəğbəti mənəvi amildir. Bu örtüyün simvolikası var və çətin zəhmət bahasına başa gəlir. Ustadların dediklərinə görə, kəlağayını ərsəyə gətirmək, evə təzə gələn gəlinin

nazını çəkməkdən ağırdır”.

“Kəlağayı ev muzeyi”ndə bir saz da var. Sanki kəlağayılarda gözəlliyindən hayıl-mayıl olubmuş kimi, boynunu burub baxır. Həmin saz göyçəli azman Aşıq

Ələsgərin sözlərini yadıma salmışdı: “Kəlağayı əlvən, qıyqacı – üstündən basa tel-lərin”.

Zaman-zaman sənətsevərlər “Kəlağayı əlvən qıyqacı”, “Azərbaycan kəlağayısı min illərin yadigarı”, “Azərbaycan kəlağayılarının təbliği”, “Milli baş geyimi və ötükləri” layihələrimizin Mirvarid Dilləzi Poeziya Məclisi İB tərəfindən uğurla icra olunmasına şahidlik ediblər. Elə bu ayın 1-dən keçirilən “Kəlağayı bayramı” məclisləri də bu silsiləyəndir.

Eyni zamanda, bayramda Güllü Eldar Tomarlıının və Brilyant Atəşin kəlağayı dünyası haqqında kitablarının təqdimatı keçirilib. Qeyd olunub ki, bu kitablar kəlağayının sülh, barış rəmzi olduğunu bədii dillə ifadə edir. Şeirli incəliyi ilə üzüyün ortasından keçə bilən kəlağayı zərifliyin keşikçisidir, qadınların təkcə başlarını yox, həm də əxlaq dünyasını qoruyur.

Rəsmi hissədə Güllü xanım milli-mədəni irsimizin təbliğindən geniş söz açıb, ilin müxtəlif dövrlərində məclisin təşkilatçılığı ilə bir çox rayonda, eləcə də ölkə xaricində keçirilən tədbirlər, sərgilər və festivallar haqqında məlumat verib.

Mədəniyyət Nazirliyinin layihə əlaqələndiricisi Heydər Mirzəyev, Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin şöbə müdiri Pənah İmanov çıxışlarında kəlağayının milli-mənəvi dəyərlərimizin mühüm tərkib hissəsi olduğunu vurğulayıb, onun davamlı təbliğini təqdir ediblər. Xətai Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri, şəhid mayor Rüşət Əsgərovun atası Mürvət Əsgərov, şəhid Rəşad Quliyevin anası Mətanət xanım, itkin şəhid İsmayıl İsmayilovun bacısı, şair Lalə İsmayıl, qazi Taleh Əliyev

bildiriblər ki, milli dəyərlərimizin və mədəniyyətimizin mühüm qolunu təşkil edən ismət örpəyi kəlağayımızın təbliği onun kütləvi istehsalına və istifadəsinə yollar açır. Bu isə mədəniyyətimizin inkişafı və adət-ənənəmizin yaşadılmasıdır.

Bayram konsertində xalq artisti Gülyaz Məmmədova, Əməkdar mədəniyyət işçisi, aşıq Solmaz Kosayeva, Maya Qafarovanın rəhbərlik etdiyi “İrəvan” xalq çalğı alətləri ansamblı, Gürcüstanın “Şərəf” ordenli şairi Səadət Buta, “Tarixin ipək ətri” kompozisiyası ilə çıxış edən 316 nömrəli uşaq bağçasının yetirmələri, bədii qiraət ustaları Seymur Novruzov və Fəridə İsmayilova tədbirə rəng qatıblar. Bəstəkar-müğənni Arif Mehmandost, aşıqlar Gözəl Kəlbəcərlili, Məhsəti Cabbarova, Rəvanə və Nazənin Leriklilər, “Nənə” Qızlar ansamblı, “Çəşmə” folklor qrupunun üzvü aşıq Xədicə, yazıçı-publisist Zemfira Nusalovanın yaratdığı “Kiçik Akademiya”nın üzvləri və başqaları da öz ifaları ilə şən ovqat yaradıblar.

Ə.NƏCƏFXANLI
XQ